

V Bruselu dne
K/2009/ 7913

11 NOV. 2009

Vážený pane Sobotko,

děkuji Vám za usnesení Senátu České republiky k návrhům Komise na nařízení Rady, kterým se zřizuje postup pro sjednávání a uzavírání dvoustranných dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi o odvětvových záležitostech a vztahujících se na soudní příslušnost, uznávání a výkon rozsudků a rozhodnutí ve věcech manželských, rodičovskou zodpovědnost a vyživovací povinnosti a na rozhodné právo ve věcech týkajících se vyživovacích povinností (*KOM(2008) 894 v konečném znění*) a na nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se zřizuje postup pro sjednávání a uzavírání dvoustranných dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi o odvětvových záležitostech a vztahujících se na rozhodné právo ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích (*KOM(2008) 893 v konečném znění*).

Vzhledem k rozhodnutí Komise podnítit národní parlamenty k tomu, aby reagovaly na její návrhy s cílem zlepšit proces vytváření politik, využíváme této příležitosti, abychom odpověděli na Vaše připomínky. Přikládám odpověď Komise a doufám, že naše poznámky shledáte užitečnými pro Vaše vlastní úvahy a diskuse.

Těším se na další rozvoj našeho vzájemného politického dialogu.

S pozdravem

Margot WALLSTRÖM
místopředsedkyně Evropské komise

Vážený pan Přemysl Sobotka
předseda Senátu
Parlamentu
České republiky

reakcekomise@senat.cz

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu, říjen 2009

PŘIPOMÍNKY EVROPSKÉ KOMISE K USNESENÍ SENÁTU PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

KOM(2008) 893 – NÁVRH NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, KTERÝM SE ZŘIZUJE POSTUP PRO SJEDNÁVÁNÍ A UZAVÍRÁNÍ DVOUSTRANNÝCH DOHOD MEZI ČLENSKÝMI STÁTY A TŘETÍMI ZEMĚMI O ODVĚTVOVÝCH ZÁLEŽITOSTECH A VZTAHUJÍCÍCH SE NA ROZHODNÉ PRÁVO VE SMLUVNÍCH A MIMOSMLUVNÍCH ZÁVAZKOVÝCH VTAZÍCH

KOM(2008) 894 – NÁVRH NAŘÍZENÍ RADY, KTERÝM SE ZŘIZUJE POSTUP PRO SJEDNÁVÁNÍ A UZAVÍRÁNÍ DVOUSTRANNÝCH DOHOD MEZI ČLENSKÝMI STÁTY A TŘETÍMI ZEMĚMI O ODVĚTVOVÝCH ZÁLEŽITOSTECH A VZTAHUJÍCÍCH SE NA SOUDNÍ PŘÍSLUŠNOST, UZNÁVÁNÍ A VÝKON ROZSUDKŮ A ROZHODNUTÍ VE VĚCECH MANŽELSKÝCH, RODIČOVSKOU ZODPOVĚDNOST A VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI A NA ROZHODNÉ PRÁVO VE VĚCECH TÝKAJÍCÍCH SE VYŽIVOVACÍCH POVINNOSTÍ

Komise vítá kladné stanovisko Senátu Parlamentu České republiky k výše uvedeným návrhům. Je toho názoru, že politický dialog s národními parlamenty, jenž se odvíjí za pomoci předkládání nových návrhů Komise, představuje významný krok v legislativním procesu Společenství.

Cílem uvedených nařízení je udělovat členským státům zmocnění ke sjednávání a uzavírání dohod se třetími zeměmi v některých oblastech spadajících do výlučné vnější pravomoci Společenství, a to v případech, kdy není dán bezprostřední zájem na sjednání a uzavření dohody na úrovni Společenství.

Je nicméně zřejmé, že je tuto možnost členských států přijímat opatření v oblastech ve výlučné pravomoci Společenství nutno pokládat za **výjimečnou** a že se jedná o možnost poskytovanou **dočasně** a pro **velmi omezený okruh záležitostí**.

Do oblasti působnosti nařízení o rodinném právu spadají věci **manželské, rodičovská zodpovědnost a vyživovací povinnost**. Jak z přijatého nařízení vyplývá, uznává komunitární zákonodárce, že občané členských států musí mít v některých případech možnost využít dvoustranných dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi, jež danou oblast upravují. Jeho záměrem je usnadnit přístup občanů ke spravedlnosti ve státech,

s nimiž dané členské státy nezdíka sousedí nebo jsou s nimi historicky spjaty, což se může odrážet ve specifické úpravě rozvodu, péče o dítě a přeshraničního práva na styk s dítětem. Dále je třeba vzít v úvahu, že některé z našich sousedních zemí nejsou stranami příslušných haagských konvencí, např. o ochraně dítěte, a že některé členské státy mají tendenci stavět své vztahy s těmito třetími zeměmi na bázi dvoustranných dohod.

Nařízení o rozhodném právu řeší velmi specifické situace, jež souvisejí s potřebou členských států přijímat v rámci úpravy zvláštních otázek ve vztahu k třetím zemím předpisy o rozhodném právu smluvních a mimosmluvních vztahů. Řada z těchto případů se týká správy letišť, silnic či železnic (zejména otázky hmotné odpovědnosti a pracovních podmínek).

Komise s potěšením konstatuje, že i díky úsilí vynaloženému při jednáních během českého předsednictví Evropské unie bylo o navrhovaných nařízeních dosaženo politické dohody. Tato dohoda byla potvrzena na zasedání Rady ve složení pro spravedlnost a vnitřní věci ve dnech 4.–5. června 2009 a vlastní nařízení byla přijata ve dnech 7., resp. 13. července 2009. Nařízení č. 662/2009 a č. 664/2009 byla zveřejněna v Úředním věstníku L 200 ze dne 31. července 2009 na s. 25, resp. 46.

Níže uvedený rozbor proto bude vycházet nikoli z původních návrhů Komise, ale z konečného znění obou nařízení. Přijaté znění se jeví jako dosti vyvážené a zohledňuje všechny připomínky, jež český Senát vznesl.

1. „Širší dohody“ (bod II.1 usnesení)

Komise si je vědoma problému tzv. „širších dohod“, jimiž se rozumí bilaterální dohody o právní pomoci se třetími zeměmi, které obsahují obecná ustanovení o soudní příslušnosti, rozhodném právu či uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech a mohou se týkat i např. věcí trestně- či správněprávních.

Je možné, že členské státy budou potřebovat tento druh dohod pozměnit či nahradit, avšak upravují-li tyto dohody určité občanskoprávní otázky, spadá jejich opětovné sjednání nepochybně do výlučné pravomoci Společenství. Členské státy tedy již nemají možnost taková jednání vést.

Se záměrem přispět ke kladnému výsledku jednání a předejít opakovaným žádostem členských států přistoupivších v letech 2004 a 2007 o rozšíření rozsahu působnosti návrhů o širší dohody, jež byly uzavřeny před jejich přistoupením a mohou obsahovat prvky neslučitelné s *acquis*, učinila Komise v době přijetí nařízení prohlášení o použití článku 307 Smlouvy o ES.

Toto prohlášení vyjadřuje stanovisko, že přistupující členské státy mohou opětovně sjednat stávající dohody, jež nejsou ve smyslu prvního pododstavce čl. 307 Smlouvy o ES v souladu s *acquis*.

Opětovné sjednání stávajících dohod v zájmu jejich sladění s *acquis* Společenství **spadá do kompetence příslušného členského státu**, jež však není oprávněn sjednat zcela novou dohodu nebo začlenit do stávající dohody otázku, jež do ní nebyly původně zahrnuty a jež spadají do výlučné vnější pravomoci Společenství. Podle názoru Komise není pro zahájení opětovných jednání o stávajících dohodách ze strany členských států stanoven zvláštní postup.

Komise současně nabízí svou pomoc v zájmu dosažení uspokojivého výsledku. Předpokládá, že výsledek těchto opětovných jednání by měl být podroben přezkumu osm let od přijetí obou nařízení. Přestože není stanoven zvláštní postup pro udělení zmocnění k opětovnému sjednání těchto dohod, Komise na základě výše uvedeného doporučuje, aby byla o zahájení jednání s danou třetí zemí a o dosaženém výsledku informována.

2. Posouzení ze strany Komise (body II.2 a II.6 usnesení)

Komise bude posouzení provádět vždy individuálně s přihlédnutím ke specifickým okolnostem. Vzhledem k širokému spektru otázek, jež do oblasti stále se rozvíjejícího civilního soudnictví ve Společenství spadají, a k různým řešením, jež mohou členské státy k úpravě svých vztahů se třetími zeměmi volit, bylo rozhodnuto nestanovovat předem „standardní doložky“, jež by měly tyto dohody obsahovat.

Samozřejmě platí, že pokud již Společenství uzavřelo s danou třetí zemí dohodu ve stejné věci, pak členský stát není ke sjednání ani uzavření takové dohody s touto třetí zemí oprávněn a každá podaná žádost bude zamítnuta.

Komise nejprve posoudí, zda se v příštích 24 měsících připravuje zvláštní mandát k jednání s cílem uzavřít dohodu Společenství s dotyčnou třetí zemí. Tato formulace poskytuje větší právní jistotu než předchozí znění „v blízké budoucnosti“. Následně Komise posoudí, a) zdali existuje zvláštní zájem členského státu na uzavření dohody vzhledem k hospodářským, zeměpisným, kulturním, historickým, sociálním nebo politickým vazbám mezi daným členským státem a dotyčnou třetí zemí; b) zdali lze usoudit, že dohoda nebude mít za následek neúčinnost práva Společenství a že nenaruší řádné fungování systému založeného právem Společenství; c) a zdali by dohoda nenarušila cíle ani účel politiky Společenství v oblasti vnějších vztahů.

3. Zmocnění k zahájení formálního jednání a uzavření dohody (body II.3 a II.4 usnesení)

Znění článku 5 (zmocnění k zahájení formálního jednání) předpokládá, že pokud zamýšlená dohoda splňuje výše stanovené podmínky, vydá Komise do 90 dnů od obdržení oznámení členského státu o jeho záměru zahájit formální jednání odůvodněné rozhodnutí.

Podobné ustanovení obsahuje článek 8 (zmocnění k uzavření dohody).

4. Přezkum a pozbytí platnosti nařízení (bod II.5 usnesení)

Vzhledem k tomu, že daná nařízení upravují mimořádný postup, **použijí se rovněž po omezenou dobu**. Komise předloží zprávu o uplatňování obou nařízení nejdříve osm let po jejich přijetí. V této zprávě Komise potvrdí, že obě nařízení pozbývají platnosti tři roky od předložení dané zprávy, nebo doporučí, aby byla nahrazena novými nařízeními.

Navzdory tomu, že obě nařízení pozbudou platnosti, budou všechna jednání probíhající ke dni ukončení platnosti moci pokračovat a být dovedena do konce v souladu s oběma nařízeními.

Doufám, že výše poskytnutá vysvětlení uspokojivě objasňují hlavní otázky vyjádřené ve vašem usnesení.